Bijlage 1: (Onderwijs)Wetten

Kerkorde van de Nederlands Hervormde Kerk 1951
Artikel IX: Van de geestelijke vorming van de jeugd
1. Aan de Kerk is opgedragen, mede te werken aan de vorming van de jeugd, teneinde deze te brengen tot haar plaats in de gemeente en haar de weg te wijzen in de wereld.
2. Ook is de Kerk medeverantwoordelijk voor de opvoeding van en het onderwijs aan de jeugd van het gehele volk in gezin en school, opdat ook daarin de gehoorzaamheid aan Gods geboden gestalte krijge.

Nederlandse Geloofsbelijdenis
Artikel 36: De taak van de overheid
Wij geloven dat onze goede God om de verdorvenheid van het menselijk geslacht geboden heeft, dat er koningen, vorsten en overheden zullen zijn. Hij wil namelijk dat de wereld geregeerd wordt door wetten en staatsregelingen, zodat de ongebondenheid van de mensen bedwongen wordt en alles in goede orde onder hen toegaat. Hiertoe *heeft Hij de overheid het zwaard in handen gegeven tot bestraffing van de slechte* en bescherming van de goede *mensen* (Rom.13 : 4). Haar taak is niet alleen zorg te dragen voor de openbare orde en daarover te waken, maar ook de heilige dienst van de kerk te beschermen *, en te bevorderen dat het koninkrijk van Jezus Christus komt en het Woord van het evangelie overal gepredikt wordt, zodat God door ieder geëerd en gediend wordt, zoals Hij in zijn Woord gebiedt.
Verder is ieder, welke positie hij ook heeft, verplicht zich aan de overheid te onderwerpen, belasting te betalen, haar eer en eerbied te bewijzen, haar gehoorzaam te zijn in alles wat niet in strijd is met Gods Woord, en voor haar te *bidden* dat de Here haar bestuurt op al haar wegen, *zodat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid* (1 Tim.2 :1 en 2). Op dit punt wijzen wij de wederdopers en andere oproerige mensen af en in het algemeen allen die overheid en gezag verwerpen, de rechtsorde omver willen werpen door het invoeren van gemeenschap van goederen, en die de goede zeden die God onder de mensen heeft ingesteld, verstoren.

* De generale Synode van Utrecht 1905 verwijderde op deze plaats de volgende woorden: "om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valschen godsdienst, om het rijk van den antichrist te gronde te werpen".

Lager-Onderwijswet 1806
Artikel 2
De Lagere Scholen worden onderscheiden in dezulke, die uit eenige publieke, het zij Lands, Departementale, Plaatselijke , Geestelijke, Kerkelijke of eenige andere openbare kas hoegenaamd, geheel of gedeeltelijk regtstreeks onderhouden of ondersteund worden, of behooren tot een Gestigt, hetwelk op eenigerhande wijze uit eene publieke kas onderhoud of vasten onderstand erlangt, - en in dezulke, wier onderhoud, buiten bijdrage of toelage uit eenige publieke kas, gevonden wordt uit bijzondere Kassen, Fondsen, Toelagen of Penningen. De eersten heeten Openbare en de laatsten Bijzondere Scholen; ook worden derzelver Onderwijzers onderscheiden in Openbare en Bijzondere.

Artikel 3
De Bijzondere Scholen, in het vorig Art. vermeld, zijn van tweederlei Klasse,
3.1. De zoodanige die - of bij uitsluiting behooren , het zij tot eenige Diakonie of eenig Godshuis, van welke Gezindte ook, het zij tot de Maatschappij Tot Nut van t Algemeen, het zij ook tot eenig ander, geheel op zich zelve staande Gestigt, of ten eene male komen ten koste of laste van eene of meerdere bijzondere Personen, die zich tot derzelver oprigting en geregeld en toereikend onderhoud, verbonden of onderling vereenigd hebben.

3.2. De zoodanige, die, zonder eenigerhande vasten onderstand of bezolding, haar onderhoud geheel en al vinden uit het provenu van de Schoolgelden en Kostpenningen der af- en aankomende leerlingen.

Artikel 23
Terwijl vastgesteld wordt het nemen van maatregelen om de Schoolkinderen van het onderwijs in het Leerstellige van, het Kerkgenootschap, waartoe zij behooren, geenzins verstoken te doen blijven, zal het geven van dit onderwijs niet geschieden door den Schoolmeester.

Algemene schoolorde 1806
Artikel 6
De Schooltijd zal, het zij wekelijks, het zij dagelijks, met een kort en gepast Christelijk Gebed, op eene eerbiedige wijze ingerigt, geopend en gesloten worden, en zal bij dezelfde gelegenheden ook iets toepasselijks mogen gezongen worden.

De grondwet van 1848
Artikel 194
Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.
De inrichting van het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet geregeld.
Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven.
Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezigt der overheid, en bovendien, voor zoover het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers; het een en ander door de wet te regelen.
De Koning doet van den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

Lager-Onderwijswet 1857
Artikel 23
Het schoolonderwijs wordt, onder het aanleren van gepaste en nuttige kundigheden, dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan hunne opleiding tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden.
De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden.
Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen.
Hiervoor kunnen de schoollocalen buiten de schooluren ten behoeve van de leerlingen, die er ter school gaan, beschikbaar worden gesteld.

Lager-Onderwijswet 1889
Artikel 3
De lagere scholen opgerigt en onderhouden door het Rijk of de gemeenten zijn openbare, de overige zijn bijzondere scholen. Door waterschappen of provinciën worden geene uitgaven ten behoeve van het lager onderwijs gedaan. Aan bijzondere scholen noch aan bijzondere inrigtingen tot opleiding van onderwijzers mogen vanwege de gemeente geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning middellijk of onmiddellijk worden toegekend, dan in de gevallen en onder de voorwaarden in deze wet genoemd.

De grondwet van 1917

Artikel 192

Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regeering.
Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht der Overheid, en bovendien, voor zoover het algemeen vormend zoowel lager als middelbaar onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van den onderwijzer, een en ander bij de wet te regelen.
Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, bij de wet geregeld.
In elke gemeente wordt van Overheidswege voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Volgens bij de wet te stellen regels kan afwijking van deze bepaling worden toegelaten, mits tot het ontvangen van zoodanig onderwijs gelegenheid wordt gegeven.
De eischen van deugdelijkheid, aan het geheel of ten deele uit de openbare kas te bekostigen onderwijs te stellen, worden bij de wet geregeld, met inachtneming, voor zoover het bijzonder onderwijs betreft, van de vrijheid van richting.
Deze eischen worden voor het algemeen vormend lager onderwijs zoodanig geregeld, dat de deugdelijkheid van het geheel uit de openbare kas bekostigd bijzonder onderwijs en van het openbaar onderwijs even afdoende wordt gewaarborgd. Bij die regeling wordt met name de vrijheid van het bijzonder onderwijs betreffende de keuze der leermiddelen en de aanstelling der onderwijzers geerbiedigd.
Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar denzelfden maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd. De wet stelt de voorwaarden vast, waarop voor het bijzonder algemeen vormend middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs bijdragen uit de openbare kas worden verleend.
De Koning doet jaarlijks van den staat van het onderwijs aan de Staten-Generaal verslag geven.

Lager-Onderwijswet 1920

Artikel 26

1. Bij de regeling der schooltijden wordt door het vrij geven van uitdrukkelijk in de regeling genoemde uren gezorgd, dat de schoolgaande kinderen in de schoollokalen of elders godsdienst onderwijs van de godsdienstleeraren kunnen genieten. De voor het godsdienstonderwijs bestemde uren vallen binnen de schooltijden en worden voor elke school vastgesteld in overeenstemming met den door de kerkelijke gemeente of de plaatselijke kerk voor die school aangewezen godsdienstleeraar, of met die kerkelijke gemeente of plaatselijke kerk zelve, welke den godsdienstleeraar voor dit doel aanwijst.
2. Onder voorwaarden, door burgemeester en wethouders na, overleg met den inspecteur te bepalen, werden de schoollokalen, zoo noodig verwarmd en verlicht, kosteloos voor dit godsdienstonderwijs beschikbaar gesteld.
3. Bij verschil omtrent het vrij geven of het beschikbaar stellen, in het eerste en tweede lid bedoeld, tusschen hen, die daartoe moeten medewerken, beslist Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord.
4. Voor de toepassing van dit artikel worden met kerkelijke gemeenten gelijkgesteld vereenigingen, welke zich met het geven van godsdienstonderwijs aan schoolgaande kinderen belasten, en dit ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht, mits deze vereenigingen voldoen aan bijalgemeenen maatregel van bestuur te stellen eischen.

Artikel 42
1. Het schoolonderwijs wordt onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen, aan hunne lichamelijke oefening en aan hunne opleiding tot alle christelijke en maatschappelijke deugden.
2. De onderwijzer onthoudt zich van iets te loeren, te doen of toe te laten wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden.
3. Wij kunnen den onderwijzer, die zich in dit opzicht aan plichtsverzuim schuldig maakt, voor ten hoogste een jaar en bij herhaling der overtreding voor onbepaalden tijd in zijne bevoegdheid tot het geven van onderwijs aan eene openbare school schorsen.
4. Het geven van godsdienstonderwijs blijft aan de godsdienstleeraren overgelaten.

Wet op het basisonderwijs 1985
Artikel 29
1. Het openbaar onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor de levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.
2. Openbare scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing.
3. Openbaar onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing.

Wet op het Voortgezet Onderwijs 1968
Artikel 42
Het openbaar onderwijs bevordert de algehele ontwikkeling van de leerlingen door het doen verwerven van kennis, inzicht en vaardigheden en draagt bij tot hun vorming op grondslag van waarden, in de Nederlandse traditie met name door christendom en humanisme erkend.

Wet op het Primair Onderwijs 1998
Artikel 46
1. Het openbaar onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden zoals die leven in de Nederlandse samenleving met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden.
2. Openbare scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing.
3. Openbaar onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing.

Bijlage 2: Enquête ouders

Geachte ouder(s)/verzorger(s),

Op dit moment volgt uw kind de module ‘Speurtocht door de Bijbel’.
Mijn afstudeeronderzoek voor de Lerarenopleiding Godsdienst/Levensbeschouwing staat in het kader van deze module. Op de achterkant van deze brief vindt u zes vragen, ondermeer over het openbaar onderwijs en de godsdienstlessen. Graag verzoek ik u om mee te werken aan deze enquete, omdat u als ouders(s)/verzorgers(s) mij van waardevolle informatie kan voorzien. Ik waardeer uw mening, maar u bent vrij om één of meerdere vragen niet in te vullen. De enquete is uiteraard anoniem, mocht u meer informatie willen krijgen of geven, dan kunt u contact met mij opnemen.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groeten,

Matthea Klaasse-Mesch
Student Lerarenopleiding Godsdienst/Levensbeschouwing
Christelijke Hogeschool Ede
matthea@filternet.nl
0416-851781

---

1) Heeft u voor basisschool Villa Vlinderhof gekozen vanwege de openbare identiteit van deze school? Zo ja, waarom?
Zo nee, welke andere reden(en) heeft/hebben meegespeeld in de keuze voor basisschool Villa Vlinderhof?

.....
.....
.....
.....

2) Wat vind u kenmerkend aan het openbaar onderwijs ten opzichte van het bijzonder onderwijs? [1]

.....
.....
.....
.....

3) *'Op onze school wordt voorlichting op het gebied van geestelijke stromingen gegeven, maar niet actief godsdienstles gegeven. Ook in schooljaar 2008-2009 wordt de ouders de mogelijkheid geboden om hun kinderen deel te laten nemen met een module "Speurtocht door de Bijbel".'* [2]
Waarom maakt u van deze mogelijkheid gebruik?

.....
.....
.....
.....

4) Wat is volgens u als ouders, het doel van de module 'Speurtocht door de Bijbel', die op basisschool Villa Vlinderhof wordt gegeven?

.....
.....
.....
.....

5) Wat is uw eigen verhouding tot religie, in het bijzonder tot het christendom?

.....
.....
.....
.....

6) Wat vindt u ervan, dat uw kind op school uitnodigingen krijgt voor diverse christelijke activiteiten, zoals de Vakantie Bijbel Club en kindermiddagen in Landgoed Driessen.

.....
.....
.....
.....

[1] Naast het openbaar onderwijs bestaat in Nederland het bijzonder onderwijs: scholen die vanuit een bepaalde religieuze, levensbeschouwelijke of onderwijskundige stroming worden ingericht. Voorbeelden: Protestants Christelijk onderwijs, Islamitisch onderwijs of Montessorionderwijs.
[2] Citaat overgenomen uit Schoolgids OBS Villa Vlinderhof 2008-2009, pagina 17.

Bijlage 3: Enquête commissie godsdienstlessen

Naam betrokkene:
Functie betrokkene:

1. Waarom zet jij je in voor het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof?

2. Wat is volgens jou het doel van het godsdienstonderwijs?

3. Waarom denk je dat ouders hun kinderen naar het godsdienstonderwijs sturen?

Als achtergrondinformatie bij de volgende vragen:
Het karakter van een openbare school verschilt principeel van dat dat van een christelijke school. Een openbare school heeft geen voorkeur voor een bepaalde religie of levensovertuiging. Het woord missionair zou in deze context weerstand op kunnen roepen.

4. Zie jij het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof als een missionaire activiteit of hoe kijk jij daar anders tegenaan?

5. Wordt er volgens jou op dit moment lesgegeven met een ‘verborgen agenda’?

6. Is het volgens jou eerlijk om met een ‘verborgen agenda’ les te geven of staat eerlijkheid voorop in dit project.

7. Denk je dat het godsdienstonderwijs een opstapje kan zijn voor ander evangelisatiewerk in de wijk Landgoed Driessen? Zo ja, op welke manier dan. Zo niet, waarom niet?

Bijlage 4: Reacties enquête commissie

Naam betrokkene: Martin van Dam
Functie betrokkene: Missionair werker Hervormd Sprang/Landgoed Driessen

1. Waarom zet jij je in voor het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof?
Toen ik in de gemeente kwam werken leefde daar al langer het idee om op de openbare school lessen over het christelijk geloof aan te bieden. Na wat ervaringsdeskundigen uit andere plaatsen te hebben gesproken, was ik al snel enthousiast voor deze mogelijkheid. Op dit moment zet ik me ervoor in omdat ik hoop dat het een stabiele factor gaat worden als onderdeel van christelijke presentie in de nieuwbouwwijk Landgoed Driessen en omdat ik het jammer vind dat veel kinderen van de dag opgroeien zonder enige kennis van de Bijbel en het Christelijk geloof en vaak ook geen christenen kennen of ontmoeten.

2. Wat is volgens jou het doel van het godsdienstonderwijs?
De kinderen informeren over de belangrijkste verhalen uit de Bijbel en daarmee ook over de belangrijkste thema's uit het Christelijk geloof. In de persoon van de docent kunnen de kinderen kennis maken met iemand die christen is, en zo merken ze wat het Christelijk geloof voor mensen kan betekenen.
Een andere doelstelling is presentie: als onderdeel van een project waarin christenen zichtbaar en positief aanwezig willen zijn in hun wijk, zijn christenen hier aanwezig binnen de muren van de openbare school in de wijk en bewijzen ze een dienst aan school en ouders. Een bedoeld gevolg hiervan is dat er meer bekendheid en contacten ontstaan in de wijk.

3. Waarom denk je dat ouders hun kinderen naar het godsdienstonderwijs sturen?
Bij veel mensen leeft het idee dat kennis op doen van een godsdiensten positief is voor de (algemene) ontwikkeling van kinderen. Daarnaast zit het christelijk geloof vaak nog in de wortels van deze ouders en zijn zij de eerste generatie die hun kinderen niet meer naar een RK- of prot. school sturen. De stap naar het godsdienstonderwijs is dan een kleine stap die door de grootouders van de kinderen wordt toegejuicht.

Als achtergrondinformatie bij de volgende vragen:
Het karakter van een openbare school verschilt principeel van dat dat van een christelijke school. Een openbare school heeft geen voorkeur voor een bepaalde religie of levensovertuiging. Het woord missionair zou in deze context weerstand op kunnen roepen.

4. Zie jij het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof als een missionaire activiteit of hoe kijk jij daar anders tegenaan?
Ja, maar voor deze vraag is een juiste definitie van het woord 'missionair' van belang. Voor mij is een activiteit missionair als deze de intentie heeft om mensen in te winnen voor het evangelie. Dat kan echter direct of indirect. Ik vind het missionair wanneer christenen bewust hun plek innemen in de maatschappij en daar iets willen betekenen. Dat gebeurt in Landgoed Driessen onder andere in het aanbieden van godsdienstlessen.

In missionair werk zijn ook nog eens verschillende fasen te onderscheiden.[1] Godsdienstlessen op een openbare school vallen in de eerste fase ('contactfase') waarin niet het evangelie wordt verkondigt zoals op een missionaire club of in een missionaire dienst.

5. Wordt er volgens jou op dit moment lesgegeven met een 'verborgen agenda'?
Nee, de school weet af van andere activiteiten omdat daar op school ook uitnodigingen voor worden verspreid (bijvoorbeeld VBW, kindermiddag/musical etc.). Daarnaast is duidelijk met de school en de ouders gecommuniceerd waarom wij de lessen graag willen geven: we willen dat de Bijbel niet vergeten raakt en dat kinderen kennismaken met het christelijk geloof. En we willen als christenen graag iets betekenen in de wijk/het dorp.

6. Is het volgens jou eerlijk om met een 'verborgen agenda' les te geven of staat eerlijkheid voorop in dit project.
Eerlijkheid is belangrijk en tegelijk moet je daar niet al te krampachtig mee omgaan. Wij hebben duidelijk gemaakt waarom en met welk doel we de lessen aanbieden, tegelijk is het niet mogelijk om in een brief van één A4 de hele missionaire plannen voor Landgoed Driessen uit de doeken te doen. Sowieso is het in missionair werk niet zo gebruikelijk, zo niet onmogelijk en onwenselijk om het beleid en de hele strategie actief bekend te maken aan alle betrokkenen. Per activiteit moeten mensen weten waar ze op kunnen rekenen en in dit geval is dat naar mijn mening ook zo.

7. Denk je dat het godsdienstonderwijs een opstapje kan zijn voor ander evangelisatiewerk in de wijk Landgoed Driessen? Zo ja, op welke manier dan. Zo niet, waarom niet?
Ja op verschillende manieren:

1. Er groeit bekendheid en vertrouwen tussen 'ons' en de ouders en kinderen. Dit is de contact fase in missionair werk waardoor ouders en kinderen sneller geneigd zullen zijn ook met een andere activiteit mee te doen.
2. Goede contacten met de school zijn behulpzaam bij de PR van andere activiteiten en bij latere contacten met de school wanneer we bijvoorbeeld een ruimte in de school willen gebruiken.
3. Kinderen krijgen allerlei informatie over het christelijk geloof en maken daar kennis mee. In een latere fase van hun leven krijgen ze wellicht op religieus gebied interesses en zullen ze hopelijk vanwege de lessen eerder terugvallen op wat de Bijbel en het christelijk geloof aanreikt.
4. We betekenen iets voor de wijk en het dorp, dat is zichtbaar voor iedereen en wij doen dat bewust vanuit ons christen zijn. In zekere zin is dat op zich al missionair, want daar gaat vast iets vanuit. Mensen vinden het fijn dat wij dat doen.

[1] Zie: Jurjen de Groot, Niels de Jong en Arjan Markus, *Missionair is mogelijk,* Zoetermeer 2007 pag. 62-107

Naam betrokkene: Annemarie Treffers
Functie betrokkene: Docent godsdienstonderwijs Villa Vlinderhof (module 1)

1. Waarom zet jij je in voor het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof?
Het is belangrijk dat kinderen leren kennismaken met het Christelijk geloof. De kinderen leren over de bijbel en de boodschap meegeven uit de bijbel. Ook vind ik het vertellen over Jezus Christus en de Here God belangrijk. Ik vind het goed dat kinderen horen uit de bijbel en wat het met ons doet. Dit kan later van grote waarde zijn. Ook de geschiedenis vanuit de bijbel is van grote waarde kinderen kennen personen uit de bijbel.

2. Wat is volgens jou het doel van het godsdienstonderwijs?
Vooral laten kennismaken met het Christelijk geloof en de bijbel en wat dit betekent in het dagelijks leven.

3. Waarom denk je dat ouders hun kinderen naar het godsdienstonderwijs sturen?
Ik denk dat ouders de kinderen informatie over het christelijk geloof willen meegeven. Dat de kinderen weten wat geloof is. Er zullen zeker ook ouders zijn die wel met een bepaalde gedachte hun kind er naar toe laten gaan. Misschien niet direct betrokken bij de kerk, maar toch wel van vroeger uit meegekregen van hun ouders en dat ze dit hun eigen kinderen niet willen onthouden.

Als achtergrondinformatie bij de volgende vragen:
Het karakter van een openbare school verschilt principieel van dat van een christelijke school. Een openbare school heeft geen voorkeur voor een bepaalde religie of levensovertuiging. Het woord missionair zou in deze context weerstand op kunnen roepen.

4. Zie jij het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof als een missionaire activiteit of hoe kijk jij daar anders tegenaan?
Gedeeltelijk wel, de kinderen horen nu alleen het christelijk geloof, terwijl er ook andere godsdienstlessen vanuit andere kerken/ geloven aangeboden zouden kunnen worden. Nu we het alleen over het christelijke geloof hebben zijn we dus denk ik wel met een missionaire opdracht bezig.

5. Wordt er volgens jou op dit moment lesgegeven met een 'verborgen agenda'?
---
6. Is het volgens jou eerlijk om met een 'verborgen agenda' les te geven of staat eerlijkheid voorop in dit project.
---

7. Denk je dat het godsdienstonderwijs een opstapje kan zijn voor ander evangelisatiewerk in de wijk Landgoed Driessen? Zo ja, op welke manier dan. Zo niet, waarom niet?
Ja, ik denk het wel. De kinderen die nu betrokken zijn bij dit project kunnen enthousiast gemaakt worden voor bijvoorbeeld kinderclub. Doordat de kinderen naar projecten toe komen kunnen ouders ook actief betrokken worden en zo kan het evangelisatiewerk uitgebreid worden.

Naam betrokkene: Gerda Gouda
Functie betrokkene: Docent godsdienstlessen Villa Vlinderhof (module 2 en volgende)

1. Waarom zet jij je in voor het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof?
Om kinderen de gelegenheid te geven, kennis te laten maken met de bijbel, het christelijk geloof.

2. Wat is volgens jou het doel van het godsdienstonderwijs?
Dat, wat ze horen, hun hart mag raken.
Dat kinderen daarin zelf God zullen ontdekken.
Of zoals de bijbel het zo mooi uitdrukt : dat het zaad zal ontkiemen!

3. Waarom denk je dat ouders hun kinderen naar het godsdienstonderwijs sturen?
-"Ze steken er wellicht iets van op".
-Ouders met christelijke achtergrond willen kinderen daarin deelgenoot maken.
-Als cultuuroverdracht

Als achtergrondinformatie bij de volgende vragen:
Het karakter van een openbare school verschilt principeel van dat dat van een christelijke school. Een openbare school heeft geen voorkeur voor een bepaalde religie of levensovertuiging. Het woord missionair zou in deze context weerstand op kunnen roepen.

4. Zie jij het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof als een missionaire activiteit of hoe kijk jij daar anders tegenaan?
Ja... je laat zelf zien, dat geloven in God realiteit, dus heel belangrijk voor je is.
Je hoopt wel, dat het iets uitwerkt bij de kinderen.
Je doet de kinderen geen oproep!

5. Wordt er volgens jou op dit moment lesgegeven met een 'verborgen agenda'?
Nee, er gaat een brief naar de ouders, waarin duidelijk vermeld staat, wat er behandeld wordt. Er wordt alleen niet gerealiseerd, dat de Bijbelse verhalen een behoorlijke impact op kinderen kunnen hebben.

6. Is het volgens jou eerlijk om met een 'verborgen agenda' les te geven of staat eerlijkheid voorop in dit project.
Eerlijkheid staat voorop.

7. Denk je dat het godsdienstonderwijs een opstapje kan zijn voor ander evangelisatiewerk in de wijk Landgoed Driessen? Zo ja, op welke manier dan. Zo niet, waarom niet?
Moeilijke vraag: Misschien, dat de kinderen, die er op school al kennis mee gemaakt hebben al wat alerter en nieuwsgierig gemaakt zijn!

Naam betrokkene: Marga Uijl
Functie betrokkene: lid commissie

1. Waarom zet jij je in voor het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof?
Omdat er op dit moment geen christelijke basisschool in deze wijk is en ik het belangrijk vindt dat kinderen in aanraking met het evangelie kunnen komen.

2. Wat is volgens jou het doel van het godsdienstonderwijs?
Kinderen in aanraking te brengen met het woord van God.

3. Waarom denk je dat ouders hun kinderen naar het godsdienstonderwijs sturen?
Er zijn diverse mogelijkheden:

- als een compensatie omdat de ouders hun kinderen naar de openbare school sturen omdat die b.v. dichterbij staat.
- Nieuwsgierigheid
- Ouders zijn verder van het geloof afkomen te staan maar vinden dan wel dat als het mogelijk is hun kinderen er mee in aanraking moeten komen.
- Het motto: baadt het niet dan schaadt het niet.
- Kinderen worden misschien meer besef van normen en waarden bijgebracht.

Als achtergrondinformatie bij de volgende vragen:
Het karakter van een openbare school verschilt principeel van dat dat van een christelijke school. Een openbare school heeft geen voorkeur voor een bepaalde religie of levensovertuiging. Het woord missionair zou in deze context weerstand op kunnen roepen.

4. Zie jij het godsdienstonderwijs op O.B.S. Villa Vlinderhof als een missionaire activiteit of hoe kijk jij daar anders tegenaan?
Ik zie het momenteel wel als een missionaire activiteit, dit omdat er geen christelijke basisschool in deze wijk staat.

5. Wordt er volgens jou op dit moment lesgegeven met een 'verborgen agenda'?
Ik denk dat we daar niet vanuit gaan maar dat het moeilijk is om het echt te scheiden. Als je deze lessen geeft probeer je iets van God op de kinderen over te brengen en misschien hoop je zelfs dat dit hun bij God brengt en dan werk je dus wel met een verborgen agenda.

6. Is het volgens jou eerlijk om met een 'verborgen agenda' les te geven of staat eerlijkheid voorop in dit project.
Het is moeilijk om dit echt eerlijk te doen maar ik vraag me af of dat ook wel nodig is om dat zo duidelijk te stellen.

7. Denk je dat het godsdienstonderwijs een opstapje kan zijn voor ander evangelisatiewerk in de wijk Landgoed Driessen? Zo ja, op welke manier dan. Zo niet, waarom niet?
Op dit moment wel want door de kinderen bereik je ook de ouders.

Bijlage 5: Afstudeerplan

Naam: Matthea Klaasse-Mesch Groep: D4A
Studierichting: Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing

1. Aanleiding/motivering:
Tussen Waalwijk en Sprang-Capelle lag in het verleden een polder. Vijf jaar geleden werden daar de eerste huizen gebouwd in een grootschalig project, wat de naam Landgoed Driessen meekreeg. Het risico van een nieuwe wijk in een oorspronkelijk poldergebied zou zijn dat de christenen én ook niet-christenen, tussen wal en schip zouden vallen. In september 2006 werd er, onder andere om die reden een missionair werker vanuit de IZB aangesteld om contacten aan te gaan met de omliggende kerken en met de christenen in de wijk. Sinds augustus 2007 ben ik actief binnen de commissie LGD (Landgoed Driessen), sinds maart 2008 ben ik daarbinnen ook actief binnen de commissie GVO (Godsdienstige Vorming Openbaar Basisonderwijs). Ook heb ik in jaar 1 van mijn opleiding aan de CHE, de cursus GVO gevolgd en daarvoor ook een stage gelopen, wat mijn interesse voor dit werkveld heeft gewekt. Daarnaast is het zo dat op dit moment ons huis op Landgoed Driessen gebouwd wordt, kort na mijn afstuderen hopen wij in ons nieuwe huis te trekken, dit zorgt voor extra betrokkenheid bij de projecten die in deze wijk plaatsvinden.

2. Globale omschrijving van het onderwerp:
Sinds september 2007 wordt er op de Openbare Basisschool Villa Vlinderhof in Landgoed Driessen lessen Godsdienstonderwijs gegeven. Dit vanuit een commissie GVO, die een onderdeel is van de commissie LGD. Deze laatste commissie beoogt missionaire activiteiten te organiseren in de wijk Landgoed Driessen. Vanuit dit onderwijs wil de commissie verdere activiteiten ontwikkelen, zoals kindermiddagen (worden nu al georganiseerd) en gespreksavonden met ouders. Het GVO-onderwijs wordt dus als een opstapje gezien voor andere missionaire activiteiten. Hier is echter geen plan voor gemaakt, geen doordenking van de mogelijke problemen met betrekking tot de grondbeginselen van het Openbaar Onderwijs. Met mijn afstudeerproject wil ik een stevige basis neerzetten voor het werk in de wijk, met een theoretische doordenking.

3. Probleemstelling:
Op welke manier kan de commissie GVO/commissie LGD onderwijs- en kinderactiviteiten vormgeven, die in overeenstemming zijn met de grondbeginselen van het Openbaar Onderwijs, maar ook passen binnen het missionaire plan van Landgoed Driessen.
Deelvragen die beantwoord moeten worden in de interviews met de GVO-commissie:
-Hoe denk de GVO-commissie over het doel van de godsdienstlessen?
-Kunnen de godsdienstlessen volgens de GVO-commissie een opstapje zijn naar andere activiteiten? Op welke manier?
-Zien de leden van de GVO-commissie (hun deelname aan) het project als een missionaire activiteit?
Deelvragen die beantwoord moeten worden in de interviews met de ouders:
-Waarom maken ouders gebruik van de mogelijkheid om de godsdienstlessen te volgen?
-Wat is volgens de ouders het doel van de godsdienstlessen?
-Hoe staan de ouders tegenover andere (kinder)activiteiten in de wijk waar zij op dit moment uitnodigingen voor krijgen?
Deelvragen die beantwoord moeten worden in een interview met de directeur van de school:
-Waarom werkt u op basisschool Villa Vlinderhof mee aan het faciliteren van de godsdienstlessen op uw school?
-Wat is volgens u het doel van de godsdienstlessen die op uw school gegegeven worden?
-Hoe kijkt u tegen deze godsdienstlessen aan in relatie tot de openbare identiteit van de school?

4. Doelstelling:

Een aanbeveling voor het vervolg van de onderwijs- en kinderactiviteiten in en rondom basisschool Villa Vlinderhof in de wijk Landgoed Driessen. Deze aanbeveling komt voort uit de gesprekken met verschillende partijen, uit literatuurstudie en uit eigen ervaringen met mijn deelname aan de verschillende commissies.

5. Globaal werkplan:

-Planning

-t/m december: Literatuurstudie, Interviews.

-Januari t/m mei: Uitwerking+Afronding

-Voorgenomen acties

-Interview GVO-commissie (is al gebeurd)

-Interview Directeur Villa Vlinderhof

-Interview enkele ouders en leerlingen Villa Vlinderhof

Wat betreft de interviews die ik met verschillende partijen ga houden, is het belangrijk dat deze in lijn zijn met de theoretische inleiding (historische achtergrond) van mijn afstudeerscriptie. Het is belangrijk dat dit geen aparte werelden worden, ik wil juist de verhouding tussen de situatie ter plaatse en de theorie/geschiedenis in het oog houden.

-Te gebruiken literatuur:

-Missionair is mogelijk, Jurjen de Groot, Niels de Jong en Arjan Markus

-Godsdienstonderwijs en Levensbeschouwelijk onderwijs op de openbare school, A. Claassen en W. van Esch.

-Godsdienstonderwijs op de openbare basisschool: een verantwoordelijkheid van de kerken. Een notitie van de sectie Educatie van de Raad van Kerken in Nederland.

-Identiteit Openbaar Onderwijs. Van Neutraliteit naar actieve pluriformiteit – de bijdrage van HVO en GVO, GVO Fryslan.

-Tijd voor identiteit. Godsdienst-en vormingsonderwijs op de openbare school, VOO-kaderreeks.

-Godsdienstonderwijs op de Openbare Basisschool, HGJB.

-Godsdienst en Vorming, Hans Spinder

-Onderwijsvrijheid: een groot pedagogisch goed, S. Miedema, & D. de Ruijter

-Bijzonder en openbaar onderwijs, P.J.J. Zoontjens

-Vrij van ouders, kerk én staat? Over de meerduidigheid van het begrip 'onderwijsvrijheid', J.M. Praamsma

-Vijf eeuwen opvoeden in Nederland, Nelleke Bakker, Jan Noordman, Marjoke Rietveld-van Wingerden

-Van kloosterklas tot basisschool. Een historisch overzicht van opvoeding en onderwijs in Nederland, L.C. Stilma

-Mogelijke opbouw van het afstudeerproject

-Godsdienstonderwijs vanuit de Bijbel

-Achtergrond van Openbaar Onderwijs t.o.v. Bijzonder Onderwijs

-Achtergrond/traditie van GVO

-Doelen van GVO (Missionair?)

-Beschrijving project op Landgoed Driessen

-Verslaglegging Interviews en Onderzoek

-Aanbeveling